

Eerste opzet aanpak participatie en communicatie

Behorende bij het onderzoek naar de realisatie van een warmtenet in Zwanenveld en Lankforst-Noord

Inhoud

Inleidend	Pag.
Doel van het project	3
Waar staan we in het proces	3
Participatieplan ruimtelijk domein	3
 Terugblik fase 1, haalbaarheidsfase	
Participatie en communicatie tot nu toe	5
Enquête	5
Wijkwarmteplan	6
 Fase 2, samenwerkingsfase	
Doelstelling project in fase 2	7
Kaders en achtergrond	7
Gezamenlijke aanpak	7
Stakeholders / belanghebbenden	8
Organisatie van de belanghebbenden	8
Doelgroepen en doelen	8
Exploreren koppelkansen	10
Impact op de omgeving	10
 Participatie- en communicatieproces in fase 2	
Kernboodschap	11
Strategie	11
Uitgangspunten	11
Mijlpalen	11
Evaluatie	11

Inleidend

De gemeente Nijmegen heeft zich tot ambitie gesteld om in 2045 de gehele stad aardgasvrij te maken. Een aantal wijken is aangewezen om als eerste, vanaf 2035, aardgasvrij te zijn.

Dukenburg is één van deze startgebieden om van het aardgas af te gaan met als startpunt de wijken Zwanenveld en Lankforst-Noord vanwege de sociale, ruimtelijke en technische kenmerken.

Doel van het project

Doel van dit project is komen tot duurzame en betaalbare warmte voor inwoners in Dukenburg, te beginnen met de wijken Zwanenveld en Lankforst-Noord.

Op basis van de sociale, ruimtelijke en technische kenmerken van deze wijken is een warmtenet met bijhorend integraal publiek warmtebedrijf de beste optie. Qua duurzaamheid, sturing op uitbreiding van bronnen en het net, versnellen van de transitie en betaalbaarheid voor de bewoner komt deze oplossing het beste uit de bus. Een publiek integraal warmtebedrijf is vanaf 1 juli 2024 ook de voorgeschreven richting in de toekomstige Wet collectieve Warmtevoorziening.

Dit project is een samenwerking tussen de gemeente Nijmegen, de woningcorporaties Portaal, Talis en Woonwaarts, energie-infrastructuurbedrijf Firan en de ARN.

Waar staan we in het proces

In het project zijn 3 fases te onderscheiden:

- (Pre-)haalbaarheidsfase (tot intentieovereenkomst; IOK)
- Samenwerkingsfase (IOK 2.0 tot samenwerkingsovereenkomst; SOK met aansluitcontracten)
- Uitvoering (installatie warmtebedrijf en uitrollen warmtenet)

We starten nu met fase 2, de samenwerkingsfase. Dit vraagt om een nieuw participatie- en communicatieplan. Hieronder geven we een eerste aanzet voor het participatie- en communicatieplan voor deze fase.

Participatieplan ruimtelijk domein

De notitie 'Participatiebeleid voor het ruimtelijk domein'¹, die op 28 september 2022 is vastgesteld door de Nijmeegse gemeenteraad, gebruiken wij als leidraad om te komen tot een participatie- en communicatieplan. In deze notitie is een stappenplan opgenomen voor participatieplannen:

- Verkenning: deze is afgerond, zie de samenvatting van de enquête uit 2021 in bijlage 2 en het wijkwarmteplan in bijlage 3.
- Maken: aangeven waar belanghebbenden nog wel en niet over mee kunnen praten > kaders vaststellen.
- Vaststellen.
- Publiceren op mijnwijkplan.nijmegen.nl.
- Uitvoeren.
- Participatieverslag opstellen.
- Besluitvorming met participatieverslag als bijlage.

Het participatieplan beschrijft volgens de notitie 'Participatiebeleid voor het ruimtelijk domein':

- het doel van het project;
- het kader;

¹ In deze notitie is het initiatiefvoorstel van de raad met het Tienpuntenplan voor inwonersparticipatie verwerkt.

- het doel van de participatie;
- de belanghebbenden;
- de impact op de omgeving;
- de organisatie van belanghebbenden;
- het participatieproces;
- de wijze van evalueren;
- manier van communiceren (mijlpalen, informatievoorziening).

De invulling van al deze elementen is voor de volgende fase in het proces om te komen tot een Aardgasvrij Zwanenveld/Lankforst-Noord in deze aanpak beschreven.

Terugblik fase 1, haalbaarheidsfase

Participatie en communicatie tot nu toe

De afgelopen jaren is op verschillende manieren gecommuniceerd met de inwoners, bedrijven en organisaties in Zwanenveld en Lankforst-Noord over hoe de wijk stapsgewijs aardgasvrij kan worden.

De aftrap van deze activiteiten was een wijkbijeenkomst voor bewoners in 2019.

Daarna is op de volgende manieren contact geweest met de wijk:

- een magazine;
- vormen van een klankbordgroep;
- popup-tenten;
- duurzaamheidsbus;
- artikelen in de Dukenburger;
- wijkspecifieke digitale nieuwsbrieven;
- berichten op sociale media;
- het samen opstellen van een wijkwarmteplan.

De buurt en de omliggende wijk zijn hierdoor op de hoogte gehouden van de voortgang van het onderzoek naar de aanleg van het warmtenet.

Ook zijn de inwoners actief uitgenodigd om energie te besparen en stappen te nemen om te verduurzamen, door de volgende activiteiten:

- de locatie ‘Duurzaam wonen informatie en inspiratie’ in winkelcentrum Dukenburg met een inloop spreekuur van de adviseurs Duurzaam wonen en de optie om een warmtebeeld camera te lenen;
- de cadeaubon voor energiebesparende producten;
- online informatieavonden (webinars) gericht op huurders & woningeigenaren (isolatie, zonnepanelen);
- inspiratievideo’s van mensen uit Zwanenveld die al stappen hebben genomen om te verduurzamen;
- de energiecoaches die advies geven rondom wat je zelf kunt doen om energie te besparen;
- de energiefixers die direct aan de slag gaan met materialen in de woning met een lager verbruik tot gevolg.

Enquête

In maart 2021 is een enquête gehouden onder de wijkbewoners (huurders en eigenaren) van Zwanenveld en Lankforst-Noord. De resultaten van deze enquête vormen een belangrijk uitgangspunt voor de vervolgfase.

Algemeen beeld uit deze enquête:

- Bewoners in Zwanenveld en Lankforst-Noord zijn in de eerste plaats sterk financieel gedreven.
- Veel bewoners volgen de ontwikkeling met interesse, maar vinden deze complex en moeilijk te overzien.
- Een deel is intrinsiek gemotiveerd, ziet klimaatvoordelen en vindt dat een duurzaam Nederland bij jezelf begint. Bij particuliere huurders, een vaak jongere groep, speelt dit in sterkere mate.
- Twijfels bij het momentum, een deel van de bewoners voelt zich overvallen of vermoedt een hype.
- Tegenstanders, waaronder veel woningeigenaren, zijn het niet eens met de keuze te stoppen met aardgas. Deze groep geeft aan dat er belangrijkere zaken zijn om aan te pakken in Nijmegen dan het aardgasvrij maken van woningen.

Inwoners noemen de volgende aandachtspunten:

- zorgen over de werking van het systeem, ook op basis van eerdere ervaringen in Nederland;
- zorgen over de investeringskosten;
- zorgen over een monopoliepositie van de warmteleverancier, met vrees voor hoge maandelijkse kosten en lage service;
- vraagtekens bij het duurzame karakter;
- behoefte aan keuzevrijheid;
- liever alternatieven zoals waterstof.

Redenen om in principe positief te reageren:

- duurzaam karakter, beter voor het milieu, betere toekomst;
- enige echte oplossing, verder weinig keuze;
- collectieve karakter spreekt aan, kosten besparen;
- verwachting dat dit dé keuze voor huurwoningen zal zijn, huurders kijken vooral naar de verhuurder.

De infographic over de enquête vindt u in bijlage 2.

Wijkwarmteplan

Specifieke participatieactiviteiten die al plaatsvonden en de enquête die hierboven zijn genoemd zijn, zijn input geweest om te komen tot een wijkwarmteplan. Dit plan is door de gemeenteraad vastgesteld op 28-09-2022 en geeft inzicht in de mogelijke alternatieven voor aardgas in de wijk. Maar ook hoe inwoners aankijken tegen een warmtenet, welke 'koppelkansen' we willen benutten en welke stappen nog volgen in de toekomst.

Het wijkwarmteplan is in bijlage 3 toegevoegd.

Fase 2, samenwerkingsfase

Doelstelling project in fase 2

- Komen tot een betaalbaar en haalbaar plan voor een warmtenet in Zwanenveld en Lankforst-Noord. Onderdeel daarvan is de verdeling van het publieke belang tussen de gemeente Nijmegen en Firan.
- Zoals ook in de raadsinformatiebrief 'stand van zaken rolneming gemeente warmtebedrijf' van 6 juni samen met bewoners verkennen of deelname van een energiecoöperatie in het publiek integraal warmtebedrijf mogelijk is en onder welke voorwaarden.
- Nader onderzoeken op welke manier de noodzakelijke rol van warmteleverancier vorm kan en moet worden.
- Afronden draagvlakmeting voor de huurders door de corporaties.
- Inventariseren bedrijven die meedoen met het warmtenet.
- Exploreren koppelkansen, kan de realisatie van een warmtenet gecombineerd worden met fysieke en sociale verbetering van de wijk?
- Link leggen met het programma 'energie besparen', stimuleren energiebesparende maatregelen (gedrag en fysiek), faciliteren /ondersteunen hierin.

Kaders en achtergrond

Uitgangspunt is het raadsbesluit verkenning proeftuin Dukenburg (8 maart 2023) oftewel het principebesluit om een warmtenet aan te leggen in Zwanenveld en Lankforst-Noord met restwarmte van de ARN voor 4.000 weq's, waarvan 1.700 sociale huurwoningen. De centrale vraag is of bewoners en bedrijven hiermee instemmen respectievelijk aan mee willen doen. Een gedegen participatie- en communicatieproces om belanghebbenden te informeren en enthousiasmeren is daarbij nodig.

Voor de huurders van de sociale huurwoningen in het gebied (ongeveer 1700 woningen in totaal) geldt dat zij via een draagvlakmeting aan kunnen geven of zij akkoord gaan met het voorstel van de woningcorporatie voor aansluiting op een warmtenet. De draagvlakmeting is voor de woningcorporatie een wettelijk vastgelegde verplichting. Alleen wanneer minimaal 70% van de huurders akkoord gaat kan de woningcorporatie verder met het voorstel voor aansluiting op een warmtenet.

Voor een gedeelte van de huurders van deze sociale huurwoningen (ongeveer 700 woningen) geldt dat, vanwege onderhoud aan de bestaande systemen (onder andere rookgasafvoeren van de centrale verwarmingsketels), onderzocht moet worden hoe de woningen voorbereid kunnen worden op de komst van het warmtenet.

Gezamenlijke aanpak

Het participatie- en communicatieplan is een gezamenlijke taak van eerder genoemde partners. Tijdens het traject daartoe stemmen de verschillende partners inhoudelijk af over de participatie en communicatie met bewoners, vastgoedeigenaren, winkels en bedrijven. De participatie en communicatie betreft het enthousiasmeren, informeren, participeren afgestemd op de verschillende niveaus en te onderscheiden doelgroepen.

Verantwoordelijkheid voor verschillende taken en doelgroepen wordt vastgelegd. De verantwoordelijkheid en het initiatief in de participatie- en communicatie met huurders van de verschillende woningcorporaties bijvoorbeeld blijft bij de betreffende corporatie, waar het gaat om de keuzes, plannen en planning op woning-/complexniveau.

Stakeholders / belanghebbenden

Dit project kent de volgende stakeholders:

- partners in het project;
- opdrachtgevers van de partners (raad, bestuurders, aandeelhouders);

- medewerkers van partners;
- VVE's in Zwanenveld en Lankforst-Noord;
- ondernemers en bedrijven in Zwanenveld en Lankforst-Noord ;
- ontwikkelaars;
- gemeentelijk vastgoed;
- (overige) afnemers in Zwanenveld en Lankforst-Noord;
- private huurders in Zwanenveld en Lankforst-Noord;
- sociale huurders in Zwanenveld en Lankforst-Noord;
- particuliere woningeigenaren in Zwanenveld en Lankforst-Noord;
- overige inwoners en bedrijven in Dukenbug;
- media; wijkmedia (Dukenburger), lokaal (gemeente breed), regionaal en/of landelijk.

Organisatie van de belanghebbenden

Belanghebbenden zijn op verschillende manieren georganiseerd.

Zo zijn onder andere aanwezig:

- Klankbordgroep van bewoners, voornamelijk eigenaar-bewoners. Deze klankbordgroep is in de eerste fase opgericht.
- Huurdersbelangenorganisaties van de verschillende woningcorporaties
- Ondernemersvereniging Winkelcentrum 'Dukenburg'

In het participatie- en communicatietraject dient verder uitgediept te worden op welke manieren belanghebbenden georganiseerd zijn en op welke wijze formele en informele organisaties van belanghebbenden een rol kunnen spelen richting de doelgroepen.

Doelgroepen en doelen

Doelgroep	Rol	Doel
Huurders corporaties onderhoud (700 woningen)	Meebeslissen	Huurders: - weten wat het voorstel is en wat het voor hen betekent; - weten hoe zij het projectteam kunnen voeden met zorgen en kansen die zij zien; - voelen zich betrokken en gehoord; - spreken zich uit in de draagvlakmeting.
Overige huurders corporaties (1000 woningen)	Meebeslissen	Huurders: - weten wat het voorstel is en wat het voor hen betekent; - weten hoe zij het projectteam kunnen voeden met zorgen en kansen die zij zien; - voelen zich betrokken en gehoord; - spreken zich uit in de draagvlakmeting.
Ondernemers en bedrijven	Meebeslissen	Ondernemers en bedrijven: - weten wat het voorstel is en wat het voor hen betekent; - weten hoe zij het projectteam kunnen voeden met zorgen en kansen die zij zien; - voelen zich betrokken en gehoord; - spreken zich uit over het wel of niet meedoen in het project.
Particuliere eigenaren	Meeweten, op langere termijn meebeslissen	Particuliere eigenaren: - weten wat het voorstel is en wat het voor hen betekent; - weten hoe zij het projectteam kunnen voeden met zorgen en kansen die zij zien;

		- voelen zich betrokken en gehoord; - spreken zich (in een latere fase) uit over het wel of niet meedoen in het project.
Huurders van particuliere verhuurders	Meeweten	Huurders: - weten wat het voorstel is en wat het voor hen betekent; - weten hoe zij het projectteam kunnen voeden met zorgen en kansen die zij zien; - voelen zich betrokken en gehoord.
VVE's Zwanenveld	Meebeslissen	Leden van de VVE's: - weten wat het voorstel is en wat het voor hen betekent; - weten hoe zij het projectteam kunnen voeden met zorgen en kansen die zij zien; - voelen zich betrokken en gehoord; - spreken zich uit over het wel of niet meedoen in het project.
VVE's Lankforst-Noord, tussentijdse oplossing nodig	Meebeslissen	Leden van de VVE's: - weten wat het voorstel is en wat het voor hen betekent; - weten hoe zij het projectteam kunnen voeden met zorgen en kansen die zij zien; - voelen zich betrokken en gehoord; - spreken zich uit over het wel of niet meedoen in het project.
Gemeentelijk vastgoed	Meebeslissen	Eigenaar gemeentelijk vastgoed: - weet wat het voorstel is en wat het betekent. - weet hoe zij het projectteam kunnen voeden met zorgen en kansen die zij zien; - voelt zich betrokken en gehoord; - spreekt zich uit over het wel of niet meedoen in het project.
Overige inwoners Dukenburg	Meeweten	Overige inwoners: - weten wat het voorstel inhoudt; - weten hoe zij het projectteam kunnen voeden met zorgen en kansen die zij zien; - voelen zich betrokken en gehoord.

De partners gaan een samenwerking aan richting een gedegen participatie- en communicatiestrategie. Daarin wordt uitgewerkt hoe en met welke boodschap de afzonderlijke doelgroepen betrokken zullen worden. Ook leggen de partners onderling vast wie waarvoor (eind-)verantwoordelijk is. Onderdeel van een goede strategie is een omgevingsanalyse, de resultaten uit de eerder afgenomen enquête worden hierin meegenomen.

Exploreren koppelkansen

Zoals in het Wijkwarmteplan is aangegeven, willen we de aanleg van het warmtenet combineren met verbetering van de openbare ruimte in het kader van de vernieuwingsgolf. De planning van de vernieuwingsgolf in Zwanenveld en Lankforst-Noord is en wordt afgestemd op de planning van het warmtenet in Zwanenveld en Lankforst-Noord.

Bekeken wordt of (financiële) mogelijkheden aanwezig zijn om klimaat adaptatie mee te nemen, zodat deze buurten voorbereid zijn op hittestress, wateroverlast en droogte.

We willen in gesprek gaan met andere lopende activiteiten in de wijk om te kijken of een koppeling gemaakt kan worden. In ieder geval met het project Winkelcentrum / stationsgebied Dukenburg en Studio Kanaalzone. Ook sluiten we aan bij al geplande fysieke activiteiten van woningcorporaties.

Daarnaast willen we met de sociale wijkprofessionals (Bindkracht10, buurtteams) verkennen of we de fysieke ingrepen en vernieuwing kunnen combineren met een sociale impuls. Als we mensen toch spreken om te horen welke verbeteringen zij graag zien in de leefomgeving, kunnen we ook vragen naar wensen en knelpunten op sociaal vlak.

Concrete uitwerking hiervan gebeurt in overleg met betreffende partijen. Afhankelijk van de betreffende partij wordt afgestemd welke partner verantwoordelijk is voor de uitwerking.

Impact op de omgeving

Voor de aanleg van het warmtenet zijn ingrepen in de omgeving en woningen nodig, waar bewoners overlast van kunnen ondervinden. Uit de enquête uit 2021 blijkt dat mensen zorgen hebben over de kosten en werking van het warmtenet. Om zorgen weg te nemen, zal in de participatie en communicatie veel aandacht moeten zijn voor deze punten en de overige reacties uit de enquête (zie hiervoor). Om te zorgen dat belanghebbenden een weloverwogen beslissing kunnen nemen is het belangrijk dat er zo concreet mogelijke informatie beschikbaar komt over de kosten en de technische werking van het warmtenet zodat die meegenomen kan worden in participatie en communicatie-uitingen.

Participatie- en communicatieproces in fase 2

Kernboodschap

Gezamenlijk stellen we een kernboodschap op die leidend is in de communicatie naar belanghebbenden. Zodat, onafhankelijk van wie communiceert, de inhoud van de communicatie afgestemd is en we dezelfde boodschap uitdragen.

Strategie

Per doelgroep en doel wordt de participatie- en communicatiestrategie verder uitgewerkt. Hierin vermelden we wie, hoe en met welke communicatiemiddelen de specifieke boodschap overbrengt en hoe bewoners gehoord worden. De kennis opgedaan middels de enquête en eerdere sessies en contacten met bewoners nemen we daarin mee.

Zoals uit het overzicht met doelgroepen en doelen blijkt, ligt de focus voor een groot deel op informeren, zodat belanghebbenden een afgewogen beslissing kunnen maken. Uit eerdere sessies met bewoners is gebleken dat het hiervoor bevorderend werkt als de communicatie met bewoners naar een zo laag mogelijk (straat) niveau gebracht wordt. Peer- to-Peer werkt hier (want zorgt voor vertrouwen). Participatie / contact opbouwen in de buurt zal een belangrijk middel zijn, om bewoners te betrekken bij het project en ook om de early adapters per straat/complex te traceren en hierin een rol te geven naar hun straat of complex.

Zoals wethouder Van Elferen op 24 mei jl. tijdens het vragenuurtje heeft toegezegd wordt er een benen-op-tafel-sessie met de raad gehouden over de betrokkenheid in Dukenburg, met name over de vraag wanneer die doelgroep voldoende representatief en inclusief wordt bevonden. De uitkomst hiervan wordt meegenomen in de uit te werken strategie.

Uitgangspunten

Transparant, realistisch, helder, aansprekend, aansluitend op belevingswereld van bewoners, bieden van handelingsperspectief.

Mijlpalen

In het project zijn de volgende mijlpalen te benoemen:

- definitieve businesscase;
- mogelijke draagvlakmeting sociale huurwoningen waar onderhoud plaats gaat vinden;
- medewerking en instemming VVE's Lankforst-Noord waar onderhoud gaat plaatsvinden;
- draagvlakmeting onder bewoners van overige sociale huurwoningen;
- medewerking en instemming beslissers van bedrijven in het gebied;
- medewerking en instemming eigenaren binnen overige VVE's;
- oprichting warmtebedrijf.

Mocht onvoldoende WEQ medewerking verlenen voor een rendabele businesscase dan geldt als mijlpaal eveneens de medewerking en instemming van particuliere huiseigenaren. Op dit moment is nog geen tijdlijn beschikbaar, waarop deze mijlpalen ingetekend kunnen worden.

Evaluatie

Tussentijds en na afloop wordt het proces geëvalueerd. Sluiten we aan bij de verschillende doelgroepen, of behoeft het plan bijsturing? Later zullen we gezamenlijk besluiten over hoe we tussentijds en na afloop het participatieproces en de communicatie evalueren.